Szerkeszti: Al. Mihutia. XXXVI. évfolyam. 63-ik szám Egyes szám ára 1 leu.

ELŐFIZETÉS
EGÉSZBEN ÉS VIDÉKEN
Egy évre 180 Lei
Fél évre 90 Lei
Egy negyed évre 45 Lei
Egy havra 15 Lei

Hirdetések árszabás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 167.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Vállalat
Bulvardul Regele Ferdinand I. (József főh.-út) 29.
TELEFON-SZÁM 152.

Arad, 1921 Pénzkezelő: Stauber József. Péntek, március 25.

Az egységesités.

A kormánynak, mint legutóbb megirtuk, az a szándéka, hogy az ország adminisztrációját minden téren egységesitse. Az erdélyi államtitkárságokat, továbbá a bukovinai és besszarábiai alállamtitkárságokat hamarosan fel fogják oszlatni és ezzel a román állam egész adminisztrációját Bucurestiben központositják. A közlekedésügyi államtitkárság megszüntetése után az összes erdélyi államtitkárságok feloszlatása be fog következni. Egyelőre ezt a feloszlatást még eltolták, de értesülésünk szerint ez nem jelenti azt, hogy a feloszlatás tervét végleg elejtik. A centralizálást főképpen *Averescu* miniszterelnök akarja, aki már megtalálta a módját annak, hogy az erdélyi államtitkárság feloszlatása ellenére egy kézben tartsa a csatolt területek igazgatását olyképen, hogy minden bucurestii miniszter mellé egy-egy igazgatót nevez ki. Ezek az igazgatók kizárólag erdélyi ügyekkel foglalkoznak majd és ezeknek meghallgatása nélkül erdélyi ügyekben nem történhetik meg a döntés. Az egységesités ügye a napokban lényegesen előrehaladt. A cluji (kolozsvári) elnöki ügyosztály táviratot kapott a bucurestii kormánytól, amelyben közli, hogy a bukovinai és besszarábiai alállamtitkárságok megszüntek. Ez a két ujonnan csatolt terület most már teljesen beleolvadt a királyságbeli közigazgatásba. Az egyesités legfőbb oka az, hogy a kormány redukálni akarja a kiadásokat.

Rendet a pályaudvarokon!

A nagy vasuti pályaudvarokon az utazóközönségnek régi és bevett szokása volt az, hogy a pályaudvarokról induló vonatoknál a személykocsikra még akor felugrált, amikor a kocsik még betolatlanul állottak távol a pályaudvartól, ugy, hogy mire a szerelvény beérkezett az állomásra, az ott várakozó utazóközönség már képtelen volt feljutni a vonatra. A napokban a bucurestii központ rendeletbeli felhivására az összes kerületi vasutigazgatóságoknál intézkedések történtek, hogy a vonatszerelvényekbe senkinek sem szabad beszállani, mielőtt azok nincsenek az állomásépület elé tolva. Ha valaki mégis felszáll, azt katonai karhatalommal szállitják le és nemcsak a perronról, hanem az állomás épületeiből is el fogják távolitani. Nagy gondot fognak forditani a III. osztályu várótermek tisztántartására is. A várótermekbe ezentul csak azokat az utasokat engedik be, akik a következő két órán belül utaznak el. Ily módon fogják megakadályozni, hogy az utasok huzamosabb időn keresztül a várótermekben tartózkodjanak.

Román—német tárgyalások.

BUCURESTI: *Freytag* német meghatalmazott miniszter *Titulescu* pénzügyminiszterrel hosszas megbeszélést folytatott, amelyen preciziroztak a Berlinből hazahozandó, Banca Nationala tulajdonát képező arany szállitásának módozatait. A román delegáció valószinüleg április 15-én indul Berlinbe. Erre vonatkozólag Freytag megbeszélést fog folytatni Take Jonescu külügyminiszterrel.

BUCURESTI: A legutóbbi minisztertanácson megvizsgálták *Take* Jonescu külügyminiszternek az Oroszországban levő aranyértékekre vonatkozó jelentéseit. A minisztertanács után *Averescu* miniszterelnök erről audiencián jelentést tett *Ferdinánd* királynak. Oroszországtól hadikárpótlás cimén 15 milliárd 250 millió és 262 ezer lei követelése van Romániának. A kártérítési összegről Take Jonescu külügyminiszter néhány nappal ezelőtt hivatalosan értesitette a szovjetkormányt.

Nincs diplomáciai szakitás az antant és Németország között.

BERLIN. Az antant és Németország között felmerült ellentét a jelek szerint a legutóbbi napokban enyhült. Erre vall az, hogy a német birodalom és a szövetséges nagyhatalmak között küszöbön álló diplomáciai szakitás elmaradt.

PÁRIS. A francia szenátusban *Cheron* előadó kijelentette, hogy Franciaország államadóssága a kamatokkal együtt messze tulhaladja az 500 milliárd frankot és igy Franciaország pénzügyi helyzete elviselhetetlen, ha Németország nem teljesiti kötelezettségeit.

Glattfelder püspök eskütétele.

TIMISOARA (Temesvár.) *Glattfelder* Gyula megyéspüspök a mult héten tette le a hüségeskütt Bucurestiben *Ferdinánd* király kezébe. Ezt megelőzőleg *Goga* Oktavian kultuszminiszterrel tárgyalt. Alig tért vissza a bucurestii római katolikus érsek palotájában levő lakására, érte jött egy királyi udvari hintó, amely a püspököt a királyi palotába vitte. Ugyanakkor érkezett oda gróf *Majláth* Gusztáv erdélyi római katolikus püspök és *Teutsch* Gusztáv erdélyi evangélikus püspök. Az egyházi főméltóságokat a trónterembe vezették, ahol már sok notabilitás volt együtt. Rövid várakozás után Ferdinánd király megjelent tengerészegyenruhában. A mély meghajlással való üdvözlés után megtörtént az eskütétel. Elsőnek Majláth püspök, azután Glattfelder püspök tette le az esküt latin nyelven a keresztre. Az eskütétel alatt egy imazsámolyra térdeltek. Az eskütétel után Majláth püspök francia nyelven, Glattfelder püspök német nyelven üdvözölte Ferdinánd királyt, aki rövid, meleg szavakkal válaszolt és kezet nyujtott nekik. Az eskütétel szertartásánál jelen voltak: *Averescu* miniszterelnök, *Goga* kultuszminiszter, *Misu*, a királyi ház minisztere, báró *Starcea* főceremoniamester, királyi marsall, *Angelescu* tábornok szárnysegéd, több magasrangu tiszt, továbbá *Pacha* Ágoston timisoarai (temesvári) kanonok és *Gyártás* volt főispán. A katolikus püspökök távozása után folyt le Teutsch Gusztáv szász püspök eskütétele. Szombaton az eskütétel napján a püspököket udvari ebédre hivták meg. Másnap Majláth és Glattfelder püspököket Ferdinánd király magánkihallgatáson fogadta.

Felsőszilézia — lengyel marad.

VARSÓ. Az itt időző francia küldöttség tagjai kijelentették, hogy Felsőszilézia a népszavazás ellenére is lengyel marad.

BÉCS. A német határ mentén a megszálló cseh csapatokat megerősitették. Felsőszilézia határán cseh csapatösszevonások vannak folyamatban.

Az uj adórendszer.

Megirtuk, hogy Titulescu pénzügyminiszter elé vitte az adórendszer megujitására vonatkozó törvényjavaslatait. Az előterjesztett adójavaslatok az állam egész pénzügyi életére kiterjednek és az államhitel jelentős emelésére kivánnak hatni. Az adótörvények javaslatai két általánosabb szempont szerint osztályozhatók. Vannak állandó jellegü adózásokról szóló javaslatok, másrészt pedig vannak olyan adótervek is, amelyek a háborus és háboru utáni konjunkturák rendkivüli hasznait akarják megfogni. Másik felosztása az adóterveknek, hogy a javaslatok egyrészt az adókötelességeket és azok mértékét állapitja meg, másik része pedig a pénzügyi szolgálatra és az adók kivetési, behajtási és kezelési módjára vonatkozik. További felosztás még az, hogy a javaslatok egyrésze a vagyont, más része a jövedelmet veszi adóztatás alá. Az adózási kötelezettségekre vonatkozó javaslatok mind közvetlen egyenes adókat állapitanak meg. Közvetett, vagyis áru cikkekre rakott fogyasztási adók terve csak két ügykörre vonatkozik, az egyik a szeszes italok árusitása, a másik a fényüzési cikkek vásárlása.

Az egyenes adók közül fontos az, amely a jövedelmeket kivánja megadóztatni. Tituleson eziránytu javaslatai a jövedelmek progresszív megadóztatása alapján állnak. Ez általános jellemvonásón kivül a jövedelemadókról szóló javaslatok osztályozzák a jövedelmeket és különböző kulcsokat szabnak meg. Megkülönböztetik a munkanélküli tőke jövedelmét, a termelésbe fektetett tőke jövedelmét és a tőke nélküli munka jövedelmét.

Az elsőre a legnagyobb adókulcsot, 15 százalékot vetnek ki. A bankokban elhelyezett tőkének 12 százaléka az adó. A magántisztviselők 10, a köztisztviselők 6 százalék jövedelmi adót fizetnének az uj adójavaslat szerint. A rendkivüli adók sorában ott van a háborus vagyonra és nyereségre vonatkozó adóterv is. Itt azt a rendszert követik, hogy a háboru kezdete óta észlelhető vagyoni növekvéseket bizonyos módszer utján összehasonlitják a háboru előtti vagyonállapottal és a különbözetet állami megosztás alá veszik. A megosztás kulcsa még a legkisebb különbözetnél is elég magas és felmegy 80—90 százalékig. A köztisztviselők és katonák háborus vagyonát és nyereségét sulyosabb adóval veszik dézsma alá. Hasonló elbánásban részesülnek azok is, akik a rubel és korona beváltásánál üzérkedéssel szerezték vagyonukat.

Irodalom és müvészet.

A szinház heti müsora:

Péntek: Nincs előadás.

Szombat d. u.: Robinson Crusoe Gyermekelőadás. Este: Nincs előadás.

Vasárnap d. u.: Csárdáskirálynő Este: Felhő Klári. (Bérletszünet.)

Hétfő d. u.: Baba. Este: Cigánygrófnő (Bérletszünet.)

Strauss Richárd Aradon.

Strauss Richárd és Steiner Ferenc hangversenye szokatlan nagy közönséget hozott össze a Kulturpalota nagytermében. Steiner Ferenc, a Németországban legutóbb szenzációs sikereket aratott kiváló énekmüvész mestere, Strauss Richárd által megzenésitett több ismert német költő versét énekelte el Strauss Richárd zongorakisérete mellett. — Steiner tenorba simuló baritonfekvésü hangja szokatlanul nagyterjedelmü és a magas regiszterekben is teljes erővel, lendülettel és ritmikus tömörséggel cseng. Stilizáló énekmüvészete egyenlő értékü valőrként fogja fel a zenemü értelmét és formáját és a dalnak, hol a gondolati, hol a zenei értékét emeli ki és hangsulyozza tul előadásában. Hangja az alsófekvésben nem tulságosan erős, de pianisszimói utólérhetetlenül finomak. Bámulatosan iskolázott énekmüvészete átéli a dalt és a verset, mert át tudja élni, mert érti a szöveget és a zenét és érti a kettőnek a viszonyát is. Mikor vége volt egy dalnak, csak azt éreztük, hogy egy ritka, sohsem hallott müvészetet kaptunk. Mintha nagy mesterével láttatlanul előttünk készitették volna el a dalt. Müvészete teljesen feledtette velünk a technikát, vonalak, szavak és hangjegyek szétfolytak előllünk és csak a melódiák és a hangok zengését hallottuk masszivan, tökéletesen és minden virtuózi póztól teljesen menten. Egy egész estélyt betöltő hangverseny keretében énekelte el gazdag programját a John H. Makai, Karl Henckel, Richard Dechmel és O. J. Bierbaum verseire szerzett szédületes sokoldalusságról tanuskodó Strauss-dalmüveket. Külön-külön mindegyik számnak zajos sikere volt, a legjobban talán Richard Dechmel finom, omlatag melódiáju Wiegenlied-je tetszett. Strauss Richárd nagyszerü, plasztikus zongorakisérete extázisszerü bámulatba ejtette a közönséget. Zongoramüvészete is oly egyéni, oly zseniális, hogy szinte minden más — jobb, erősebb, érzékibb, exaltáltabb játék alkalmatlan eszköz lenne az ő müvészetének. A mester kisérete volt ez, amely mindent kifejez, amelyben minden megnyilatkozik, de amely sohasem tolakszik előtérbe a muzsika elé, a zeneszerző elé. Ez a játék csak interpretál. Szerzeményeiről külön egy kritika keretében beszélni nem lehet. De a hangversenyest után mindenki tudta, mindenki érezte, hogy Strauss Richárd nagy müvész. Talán a ma élő zeneszerzők legelsői közé tartozik. *(F. J.)*

A kereskedelmi szerződés még nem békeszerződés.

LONDON. Lloyd-George angol miniszterelnök az alsóházban kijelentette, hogy az orosz kormánnyal kötött kereskedelmi szerződés még nem békeszerződés, de mindenesetre azt jelenti, hogy Anglia elismeri a tanácskormányt, a jelenlegi tényleges kormányt. Moszkvai táviratokból ugyanis azt lehet látni, hogy a szovjetkormány megváltoztatta magatartását a kommunizmus kérdésében, sőt a nacionalizálás kérdésében is.

LONDON. Hoover, a Herding-kormány kereskedelmi minisztere kijelentette, hogy Oroszországgal nem lehet megteremteni a kereskedelmi kapcsolatot, mert a szovjetkormány a magántulajdont és a magánvállalkozást nem ismeri el.

LONDON. Lloyd-George az angol-orosz kereskedelmi szerződésről beszélve még azt is kijelentette, hogy nem lehet fél Európát és Ázsia rengeteg területét elkülöniteni. Már meg lehet állapitani, hogy Oroszországban változás következett be. Lenin belátta végül, hogy Oroszországnak szüksége van a kereskedelemre és már a szovjetkormány hozzá is fogott a mai rendszer elhagyásához.

* **A Leányvásár — uj szereposztásban** került szinre tegnap a városi szinházban. Az uj szereposztás éppen olyan sikert biztositott a népszerü operettnek, mint a régi. A milliárdos leány szerepében J. Halmos Mici ragyogtatta müvészetét és hangjának tiszta csengését. A szobaleány hálás szerepében Seregh Marcsa elragadóan kedves volt. Táncai frenetikusan hatottak. Sebestyén Jenő sok bonhamiával játszott. Boszorkányosan ügyes táncait meg kellett ismételni. Barics és Várnai régi kiváló szerepelket játszották.

* **A szinházi iroda közleményei.** Szenzációsan érdekesnek igérkezik a Tolvai, Lyon Lea és Szerelem vására legközelebbi reprize. Ebben a három drámában vendégszerepel a városi szinházban Poor Lili, a cluji (kolozsvári) szintársulat kiváló drámai hősnője, akit eddig csak hirből ismert az aradi közönség. A nagytehetségü müvésznő 29-én kezdi meg aradi vendégjátékait. — Az ünnepi előadások állanak az érdeklődés központjában. Ünnep szombatján délután gyermekelőadást rendez a szintársulat s ebből az alkalomból Robinson Crusoe történetét adják elő. A két husvéti ünnepnapon a legnagyobb sikerü darabok szerepelnek a müsoron. A Csárdáskirálynő és Baba olyan operettek amelyek vasárnap és hétfőn délután biztosan telt házakat vonzanak. Zajos sikerü este lesz Felhő Klári népszinmü vasárnapi reprize és a legrokonszenvesebb fogadtatásra tarthat igényt a Cigánygrófnő hétfői reprize is. Az általánosan kedvelt operettben ezuttal is Horváth Mici, Halmos Mici, Jakabffy, Győző, Várnai, Selmeczi és Olasz játszák a vezetőszerepeket.

* **A Modern Kabaré mai intim estjén** ujból szinrekerül az a változatos, érdekes és válogatott számokból összeállitott müsor, amely oly nagy sikert aratott a müsor bemutatóján. Ujból szinrekerül Tábori Emil kacagtató helyzetekkel teli bohózata. Hatásos magánszámokkal szerepelnek Németh Margit, Tolnay Dea, Kapossy Gizi, Forray Aladár, Beregi László, Biró Géza, Pawlovna, Fila, Lili, az akrobata duó és a kitünő humoru Aurel komikus. A gazdag, szines müsort párjelenetek, triók teszik különösen érdekessé.

Még csak egynehány napig jelentheti be eladásra kerülő mütárgyait, képeit, szobrait, szőnyegeit porcellánjait. Erdély legszenzációsabb intézményének a Szépmüvészeti Szalonnak, mert e héten már megnyilik uj helyiségében az Ortutay-palotában.

— **Nitti cikke Magyarországról.** Róma. Nitti, aki Olaszországnak háromszor volt miniszterelnöke, a Secolo cimü lapban vezércikket irt Magyarországról.

Károlyi kiutasitása.

(A Corriera della Sera cikke.)

Megirtuk már, hogy gróf Károlyi Mihályt állitólagos forradalmi tevékenysége miatt kiutasitották Olaszországból. A Milanóban meg jelenő Corriera della Sera a következőképpen ir Károlyi kiutasításáról: A firenzei rendőrség azon véres összeütközések hatása alatt, melyek a fascioták és a szocialisták között az utóbbi időben napirenddé váltak, sulyos vizsgálatot inditott annak felderitésére, hogy az események nem vezethetők-e vissza valamely összeesküvésre, vagy az országban tartózkodó idegenek államellenes munkájára. Hosszabb idő óta figyelte a rendőrség Károlyi Mihály grófot, a magyar népköztársaság volt elnökét, aki egy hónapja volt Firenze vendége. Legujabban tudomására jutott a rendőrségnek, hogy a gróf gyakran érintkezik kommunista elemekkel és nagymennyiségü pénz felett rendelkezik. Károlyi a Constantin-penzióban lakott, de az utalsó héten bérbe vette a La Primavera villát, mely Firenze község közelében Géno *Frascanie* kommunista érzelmü községi tanácsos tulajdona. Károlyi itt élt feleségével, három gyermekével és *Fazekas* Sándor nevü titkárával. A történet idején rendőrcsapat indult el a firenzei quaesturától a Primavera villa felé és kis távolságra elhelyezkedett a kastély közelében. Károlyi, aki jól beszél olaszul, azt hivén, hogy a rendőrség helyi akciójáról van szó, nyugodtan fogadta a rendőrfőnököt, csak amint ez tudomására hozta, hogy sokkal magasabb fórum parancsára jár el ellene és családja ellen, kezdte felismerni teljes sulyában helyzetét Katalin grófnő könnyekben tört ki.

— El akarják fogni az uramat?

— Nem, — válaszolt a rendőrfőnök — de el kell hagynia Firenzét még ma este.

A grófnő erre megnyugodott és rágyujtott egy cigarettára.

— Házkutatás foganatositására is parancsom van — szólt ismét a funkcionárius és már meg is kezdte a házkutatást a gróf irásai, könyvei és ujságjai között. A kutatás folyamán huszezer lirát találtak és több nagy értékü ékszert.

Majd *Orlandeli* rendőrfőnök közölte a gróffal és titkárával, hogy a rendőrségre fogja őket kisérni. A rendőrségen *Farantelli* quaestor hallgatta ki Károlyit és titkárát. Károlyi néhány napi halasztást kért, amit azonban a quaestor egy Rómából jött parancsra hivatkozva, megtagadott.

Pletykák a bécsi börzéről és a szinházról.

Bécsben mindenki a tőzsdén játszik. Kis és nagy bankcégek egyre-másra alakulnak és mert a lakáshiány talán még nagyobb, mint nálunk, egyre-másra bérlik ki az üzleteket, kisebb vendéglők és nagyobb kávéházak helyiségeit; a Belvárosban valósággal minden sarkon áll egy bankfiók s a tőzsde körül csak legutóbb három kávéház szünt meg . . . Annyi lelépési dijat kaptak bankcégektől, hogy érdemes volt beszüntetni virágzó üzemeiket... A tőzsdepalota előtt tömegesen állnak a kurzusra lesők, a „kihivatók", a rendőrség erélyes fellépése ellenére is zugügynökök s miután a zárlati árfolyamokat csak a késői estilapok közlik: délután 2—3 óra között megakadt a forgalom a keskeny belvárosi utcákon: egy-egy váltóüzlet előtt életveszélyes tolongás, könyökölés és lökdösés közepette nézik az Alpesi s a Juli Süd — a két legdivatosabb játékpapir — árfolyamát. A tőzsdejátékos igazi álma e héten vált valóra: a Nobel-féle dinamitgyár részvényei egy óra alatt 23.000 koronáról 33.000 koronára szöktek fel... Még a legszárazabb tőzsdeügynökök is megtanulták ezuttal annak a szerencsés magyar operettszerzőnek a nevét, aki sok év óta Bécsben él és megszámlálhatatlan millióihoz ebben az órában még egy félmilliót szerzett, mert ötven darabot vett az előtte való napon a ritka papirosból...

*

Kis szinházi pletykák: Jeritza apja meghalt s a müvésznő nem is lépett fel mióta Pestről hazajött; Choudens párisi zenekiadó beperelte Stolz Róbert zeneszerzőt, mert kiderült róla, hogy a „Hallo du süsse Klingelfee . . ." refrénü kupléját egy amerikai dalból lopta, mely a cég kiadványa s amellyel Stolz eddig négyszázezer koronát keresett; Kurz Zelma dollárokkal megrakodva, uton van vissza, Bécs felé; Jean Gilbert, a hires berlini operettszerző a héten Bécsben járt, premierje volt s a főpróba előtt azt mondta a szinház igazgatójának:

— Nem értem, hogy ilyen marha hogyan vezethet szinházat?!

... Amire az igazgató becsületsértésért beperelte.

Mit nem szabad kivinni

BUCURESTI: Az ipari és kereskedelemügyi miniszter rendeletett adott ki, amely kimutatásokban foglalja össze azokat az árukat, amelyeknek kivitele tilos. *Teljes kiviteli tilalom alá esik:* a nyersvas, a vaspirit, a réz, a cink, és a sárgaréz minden alakban; a lignit, a kőszén és koksz; a len és kender bármilyen alakban, még a lenmag és kendermag is, de a vászonból készült konfekciók és nemzeti varrottasok kivihetők. Kiviteli tilalom alá esnek: a fel nem dolgozott gyapju, gyapju általvetők, zsákok; a tej és tejtermékek a juhturó kivételével; háziszárnyasok élve, vagy levágva, de el nem készitve. állati zsirok és vaj a szalonna kivételével; a kerti vetemények általában, amelyeket a határtól 50 kilométerrel beljebb termeltek; bármilyen papir, kivéve a nyomtatásokat és a papirnemü készitményeket; a marószóda, parafin, kátrány, szekérkenőcs, mindama ásványi zsiradékok, amelyek kátránykészitésre használhatók, az érc és tölgyfahordók bor, szesz és sör számára, végül az ipari célokra szolgáló nyers tölgyfa.

Az állam kártalanitására fenntartott áruk és termékek a következők: a buza és termékei a korpa kivételével, a rozs és termékei kivéve a rozskorpát; igavonó és ennivaló állatok a husig és készitményekig bezárólag, kivéve a sertéseket; végül az arany és ezüst.

Külön engedéllyel kivihető áruk és termékek, ha a belső szükségletet tulhaladják, a következők: a sertések, füstölt és elkészitett hus, sózott, vagy paprikázott szalonna, szárnyasok tojásai; a termelt repce; cement; lenmag, gyapju, len- és kenderrongyok, bab, az illető igazgatóság értesitése szerint felesleges celluloze, ocskavas, a mangánvas 50 százaléka, bükkfa és tölgygerendák, tölgyhéj és dongák, csizmadiacsiriz, vászonból nemzeti varrással készitett mindenféle konfekciók és gyapjuból való konfekciók. Petroleumkészitményeket a következő feltételek mellett lehet exportálni: petroleumból származó termékek kivitele csak akkor van megengedve, ha a belső fogyasztás szükségletei ki vannak elégitve, amiért a gyárak együttesen szavatolnak. Az ipari elsőrangu nyersanyagokat, amelyeket a szükségletek kielégitése végett behoznak, valamint a hasonló hazai ipari gyártmányokat *nem szabad kivinni,* csak különleges engedéllyel. A fel nem sorolt termékeket és árukat szabadon lehet exportálni minden külön engedély nélkül.

— **Előléptetés.** A pénzügyminiszter Gláva Györgyöt az aradi pénzügyigazgatóság számvevőségi főnökét a VII. fizetési osztály első fokozatába léptette elő.

A szerelmes vádlott védőbeszéde.

A „Corriera dela Sera" irja: Az ifju Cavaliargiu, ismert olasz festőmüvész állt a minap a milanói törvényszék birái előtt. A vád: ha lábba kergette a szeretőjét. A minősités: öngyilkosságra való rábirás. Az olasz lapok, amelyek ugyszólván regényfolytatás helyett tálalnak fel olvasóiknak naponkint egy-egy szenzációs, az olasz temperamentum forróságával átfütött szerelmi drámát, hasábokon át foglalkoznak a fiatal müvész idegrázó esetével. A Coriere dela Sera cimü nagy milanói lap most ideérkezett számában olvassuk a nagy port felvert ügy főtárgyalásának tudósitását. Ilyen tudósitást sem olvasott még a világ. A vádlott védőbeszéde valóságos kis regény és mintha nem is elmondta volna, hanem költői álmodozással és odaadással irta volna meg.

Az ügyész röviden előadta a vádat, aztán az elnök átadta a szót a vádlottnak: védekezzék, ha tud. Hát hogy hogyan védekezett, az egyenesen szenzációs. Az ifju müvész felállt, a zsufolásig megtelt tárgyaló terem publikuma visszafojtott lélegzettel lesi ajkáról a szót. Cavallergiu hallgat egy percig, aztán egy pathétikus mozdulattal s romeói hangon a következő novellába fog:

— Gallaratában ismertem meg. Szép volt, okos és szenvedélyes. A családja rosszul bánt vele s a fájdalmát, a szomoruságát, a szerelmét hozta hozzám. És én vigasztaltam és tanitottam. És boldog voltam, hogy ifju szive hitt bennem. E szent, e romlatlan hit megtisztitotta és felemelte az én lelkemet is. Igy éltünk együtt és szerelmünket — ahogy magános, ódon utcákon s a tavasz mámorába szédült, virágos hegyoldalakon egymáshoz simulva jártunk féléjszakákon át — százszorosan boldoggá tette a titok. Senkisem tudta, hogy szeretjük egymást. Aztán jött a háboru. Ott voltam az első vonalban, fogságba estem s ahogy visszatértem Ghiringhella mást szeretett. Meg akartam ölni. De a Hentschel fuvaros jutott az eszembe: — van-e hát jogom rá? Mennyit várhatott rám? És mennyit sirhatott utánam? Hány tavasz virul el azóta és hányszor öltöztek virágba a hegyoldalak? Ghiringhella szép volt, okos és szenvedélyes. Én négy évig voltam Németországban és a forró Itáliában négy év hosszu idő. Ghiringhella nem Ingeborg . . .

Hosszu, szörnyü, éjszakák után lassan megnyugodtam. Nem gondoltam rá és azt hittem, hogy el fogom felejteni. Egyszer levelet kaptam Gallaratából. Ghiringhella apja irta — Ghiringhella elhagyta a szülői házat, nem tudják hol van — várnak Gallaratára kétségbeesve, hogy megbeszéljék velem, mint lehetne felkutatni. — Még azon az estén kopogtattak az ablakon. Félve, fáradtan, mint a szárnyszegett madár. Ghiringhella volt. Nem szólt semmit, csak csendesen odajött hozzám és a fejét lehajtotta. Magdalena hajthatta igy le a fejét, mikor meg kente az édes Jézus lábait. És én Danteval éreztem: „Cognosco i segni dell" antiqua fiam ma. Szivemben felgyult ujra a régi láng.

És hallgattam én is. Szerettem volna magamba ölelni és eltünni véle a semmibe. De az éjszakák jutottak eszembe, amikor a megőrüléshez voltam közel. A boldog álmok — a hogy ujra jártunk susogó lombok alatt — a boldog hajnali álmok jutottak eszembe, mikre szörnyüséges volt a felébredés. Eszembe jutott, hogy férfi vagyok és nem felejthetek el mindent, csak mert Ghiringhella eljött hozzám, kopogtatott az ablakomon és lehajtotta a bünbánó fejét. Összeszoritottam az öklöm, a szivem a torkomba kalimpált, de semmit se szóltam. Ghiringhella felemelte a fejét s a szemében ott volt minden fájdalom. Az örök fájdalom. Az utolsó itéletig látni fogom a Ghiringhella szemeit . . . ahogy rám néz s aztán lecsüggedt ajkkal, lecsukló pillákkal eltávozik.

A többit már tudják Önök, biráim. Ghiringhella ez év februárjának második napján megölte magát. A szoba, ahol a holttest feküdt, szegényes volt, fájdalmasan szégyenes. Egy tábori ágy, egy régi kép a füstös falon, néhány könyv az asztalon, köztük egy okkult irás az öngyilkosok utolsó vigaszáról, egy revolver és a holttest. A szive helyén kis füstös lyuk és a füstös lyuk szélén egyetlen vércsepp . . . Az arcán valami hirtelen odafagyott bánatos meglepetés . . . És egy levél az asztalon.

Nekem irta. Kivülről tudom. Igy szólt:

„Kedvesem, ezen a hangtalan szomoru éjen, mint elviselhetetlen sulyu teher ül a mellemen a borzasztó bizonyosság, hogy nem tudtál megbocsátani. Tán igazad van? Azt hitted, hogy azért a másikért elfelejtettem a te szerelmedet. Nem gondoltál rá, hogy meddig vártalak szivszakadva és hogy négyszer hajtottak virágba a fák, amig oda voltál. Én megbocsátok neked, mert nagyon, a szivem első és utolsó szerelmével szeretlek. Nem látok más menekvést, mert neked is igazad van. Ugylátszik e pillanatban, hogy már egy örökkévalóság telt el a tizennyolc év alatt, azóta, hogy élek és sohasem voltam fiatal.

Szeretettel halok meg a te szerelmeddel a szivemben és magam mal viszem a reménységet, hogy ott — tul fájdalmon, kétségen és kétségbeesésen — ujra találkozunk".

— Biráim, Önök azt akarják eldönteni, hogy én hajtottam-e az öngyilkosságba Ghiringhellát. Önök nem tudnak engem megbüntetni. Az örökkétartó összeomlás mai világromjai alatt oly mellékes az a kérdés, amire Önök majd nagy komolyan igent mondanak, vagy nemet. Egy bizonyosság van, biráim, Ghiringhella halott. Ghiringhella meghalt — és én nem törődöm az Önök itéletével.

Eddig tartott Cavallargiu védőbeszéde. A közönség soraiból feltört a zokogás, a birák szemében könny csillogott. A vádlottat felmentették.

LEGUJABB.

A mai tőzsdejelentések.

Budapest, március 24. Dollár 278, francia frank 2100, marka 156, lengyel marka 42—44. rubel 1251, lei 350, szokol 364—371, korona-dinar 740, ezüst korona 12 és 1/4. — Értektőzsde: Magyar Hitel 1670, Osztrak Hitel —, Angol—Magyar Bank 890, Leszamitoló Bank —, Jelzalog Hitelbank —, Salgótarjáni 5250, Rimamuranyi 2650, Alumivasut 2800, Beocsini 5100, Ganz-Danubius 16000, Ganz villamos 4000, Schlick Nicolson 1110, Nasici 11800, Slavonia 2600. Zürich, marcius 24. Berlin 932.5, Newyork 583, Milano 23. Praga 100, Budapest 205, Zagrab 400, Bucuresti 605, Becs 150, osztrak lebélyegzett korona 105.

A magyar hadifoglyok

(Oroszországban mindenki elégedetlen.)

BUDAPES. *Jungerth* Mihály magyar miniszteri tanácsos, a magyar külügyminiszterium hadifogoly osztályának vezetője a napokban tért vissza Revalból, ahol Litvinovval, a szovjet kormány kiküldöttjével tárgyalt a halálraitélt volt magyar népbiztosok kiadatása és az Oroszországban levő magyar hadifoglyok hazaszállitása ügyében. Jungerth a következőket mondotta budapesti tudósitónknak:

— A magyar hadifoglyok hozzátartozóinak nincs okuk az aggodalomra. Oroszországban 80 ezer magyar hadifogoly van, akiknek hazaszállitása most már gyorsabban fog menni.

Jungerth Mihály nyilatkozott Oroszország belviszonyairól is. Elmondotta, hogy az országban az inség óriási és a terrorcsapatokon kivül mindenki elégedetlen. Az intelligencia teljesen elgyöngült és a parasztság szervezetlen,

HIREK.

A város átveszi a repatriáló hivatalt.

Hirt adtunk arról, hogy a repatriáló hivatal vezetője megkapta a bucuresti kormány uj rendelkezését a repatriálásokra vonatkozólag. A rendelet szerint teljesen megváltozik a repatriálások eddigi rendje. Ezért a repatriáló hivatal az utóbbi időben senkit sem tett át a határon. Ma meglátogatták a repatriáló hivatalt dr. Robu János főpolgármester és dr. Angel István alpolgármester és átnézték a repatriáló hivatal ügymenetét és egyben tárgyalásokat folytattak a hivatal vezetőlével, hogy nem lenne-e célszerübb, ha a város saját kezelésébe venné viszsza a repatriáló hivatalt? A megbeszélések, amelyek sok uj terv kivitelére és megvalósitására is kiterjednek, még nem értek véget.

— **A zóna parancsnoka Aradon.** Ma Aradra érkezett Timisoaráról (Temesvárról) Vailonanu tábornok, a nyugati zóna parancsnoka. A tábornok az erdélyi vonattal Sibiuba (Nagyszebenbe) utazott.

— **A gyermekkórház felügyelő-bizottsága** ma délelőtt dr. Robu János főpolgármester elnöklete alatt ülést tartot, a melyen a gyermekkórház kölségvetését tárgyalja. Az ülést holnap folytatják.

— **Olasz-cseh egyezmény.** Róma. Olaszország és Csehország között az egyezményt ma aláirták. Az egyezmény egyebek között a kereskedelemre és hajózásra, az élelmiszerek behozatalára és a cseh forgalomnak a trieszti kikötőben való megkönnyitésével foglalkozik.

— **Arzenovici jelentést tesz.** Cluj (Kolozsvár.) Arzenovici Gyula miniszteri tanácsos, volt aradi pénzügyigazgató, aki a pénzügyminiszterium erdélyi felügyelője Bucurestibe utazott, hogy jelentést tegyen az Erdélyben beszedett adókról.

— **Magasabb lesz a pótadó.** A város számvevősége a napokban készült el az 1921—1922. évi költségvetéssel, amely ez év április 1-től a jövő év március végéig állapitja meg a város kiadásait és bevételeit. A költségelőirányzatból kiderül az, hogy a pótadó sokkal nagyobb lesz a jelenlegi 130 percentnél. Ez azért következik be, mert a város több jelentős bevételtől esett el, igy többek között az élesztőadótól, amely több millió lei bevételt jelentett. Felvették a kölségvetésbe az iskolák és kórházak kiadásait is. Ha azonban ezeket időközben az állam átveszi, a költségvetés kiadási tétele lényegesen kisebb lesz.

— **Áthelyezett jegyző.** A belügyminiszterium Oster Nándor gurbai jegyzőt Sanlanira (Szentleányfalvára) helyezte át.

— **Tüz egy gyárban.** Spitéler Rudolf Lipót-utca 5. szám alatti házában a földszinti helyiségekben kisebb üzemü kémiai gyár müködik. A déli órákban a gyár egyik kisebb helyiségében a tüzön egy nagyobb üstben olajat főztek. Az üst alul cinkkel volt beforrasztva és a tüz melege következtében ez a forrasztás néhány pillanat alatt felolvadt. A keletkezett résen keresztül az olaj kifolyt az üstből, egy pillanat alatt meggyuladt és az egész helyiség tüzet fogott. A kivonult tüzoltóságnak rövidesen sikerült a tüzet eloltani. A kárt még nem állapitották meg. Hir szerint jelentékeny.

— **Kétszeresére emelik fel a vasutasok fizetését.** A CFR. vezérigazgatósága nemrég szüntette be alkalmazottai részére az élelmezési és háborus pótlék folyósitását. Illetékes tényezők véleménye szerint a CFR. a napokban uj rendelet kiadására készül, amely az eddig folyósitott drágasági segély további kiutalását is eltörli. A drágasági pótlék helyett, amely egy alkalmazottnál 250—400 leit tett ki, a CFR. vezérigazgatósága a jövő hónaptól kezdve alkalmazottainak jóval magasabb fizetést biztosit, még pedig az eddigi törzsfizetések kétszeresét. Tekintve, hogy a CFR. alkalmazottak legnagyobb részének átlag 400 leinél nagyobb fizetés járt, a drágasági pótlékjárulékok beszüntetése helyett tervbevett száz százalékos fizetésemelés a vasutasok körében előreláthatólag nagy megelégedést fog kelteni.

— **Vesztegetésért.** Petter Gusztáv a napokban Aradon át Magyarországba akart utazni. Az aradi határrendőrség nem találta rendben iratait és ezért nem akarta tovább engedni utján. Petter erre 500 leijel, két társa pedig 200—200 leijel akarta megvesztegetni a határrendőrség ellenőrző közegeit. A határrendőrség a vesztegetőket leszállitotta a vonatról, megmotoztatta és még a mai napon átadta az aradi Sigurantiának.

— **Helyreigazitási per.** Néhány héttel ezelőtt az Arader Zeitungban egy cikk jelent meg Hunyár Algernon volt hirlapiró ellen. Hunyár ezt a cikket magára nézve sértőnek találta és a sajtótörvény értelmében beküldött egy helyreigazitó nyilatkozatot az Arader Zeitungnak. Bittó Miklós felelős szerkesztő azonban nem tette közzé a nyilakozatot. Hunyár panaszával a járásbirósághoz fordult és kérte, hogy a törvény szerint kötelezze az emlitett hetilapot a helyreigazitó cikk közzétételére. Ma tárgyalta az ügyet Zih József királyi járásbiró. Rövid tárgyalás után elutasitotta kérésével Hunyárt, mert Bittó Miklós kétségkivül bebizonyitotta, hogy a cikk adatai valódiak, azonkivül Hunyár olyant akart közzétenni az ujságban, ami egyáltalán nem tartozik a tárgyra. Mindezen kivül még a helyreigazitó nyilatkozat terjedelmét is tul nagynak találta a járásbiróság.

— **Szenzációs sportesemény** lesz Aradnak husvét vasárnapján a Toldi-klub rendezésében lezajló válogatott birkozóversenye alkalmával. A birkozóversenyre az ország összes sportegyletei elküldik reprezentánsaikat és igy ez alkalommal Arad sportközönségének olyan elsőrendü erők küzdelmeit lesz alkalma végignézni, amely a legkényesebb sportigényeket is kielégitheti. A versenyt este 8 órai kezdettel a Központi szálloda télikertjében tartják meg. Jegyek előre yálthatók Maidt Emil uridivat üzletében.

— **Irásban lehet csak vaggont kérni.** A vasuti szállitási bizottság nemrég rendeletet adott ki, amely szerint a bizottság kizárólag az irásbeli megrendeléseknek tesz eleget és semmiféle más uton nem teljesiti a rendelő kivánságát. Ma érdeklődtünk erre vonatkozólag a CFR. vasuti szállitási bizottságánál, ahol azt a felvilágositást kaptuk, hogy a szállitási bizottsághoz, dacára most kiadott ellenkező értelmü többszöri felszólitásnak, még állandóan érkeznek távirati, és telefonbeli megrendelések is, amelyeket a szállitási bizottság a jövőben semmiféle körülmények között nem foganatosit. Gyakran az is előfordul, hogy az irásbeli megrendeléseknél sok fontos és a forgalmi rendelet által megkivánt adat bejegyzése is hiányzik. A szállitási bizottság felhivja a felleket, hogy a kérvényben feltétlenül tüntessék ki úgy a feladási, mint a rendeltetési állomásokat, az átvevő nevét, valamint azt is, hogy a megrendelt vaggonban milyen árut kivánnak szállitani.

— **Halálozás.** Leopold Adolf ópaulisi szőllőbirtokos ma hajnalban 78 éves korában Aradon elhunyt. A temetés e hó 25-én pénteken délután 4 órakor lesz a Str. Romanului (Zrinyi-utca) 4c. számu házból.

— **Bucurestiben utalják ki a tartánykocsikat.** A külfölddel meginduit teherforgalom egyre erősbödő menete mellett lassankénti Románia értékes, nagymennyiségü petroleumterméke is piacra kerül. A CFR. vezérigazgatósága belátta, hogy az álandó normális petroleum export milyen nagyfontossággal bir az államra nézve és ezért elhatározta, hogy a jövőben semmiféle akadályokat nem gördit a petroleumszállitás romániai és külföldi forgalmának lebonyolitása elé. A petroleumtartányok igazságos és gyors elosztása céljából a CFR. központja a napokban Bucuresti északi pályaudvari székhellyel külön tartánykocsi intéző hivatalt állitott fel, amelynek röviditett elnevezése O. K. Z. Ennek a hivatalnak lesz a feladata a tartánykocsik pontos ellenőrzése, igazságos elosztása és gyors kiutalása. Az általa kiadott rendeleteket szigoruan be kell tartani és ha netán a bucurestii vezérigazgatóságtól ellenkező értelmü rendelet jönne, azt a kocsiintézők központi hivatalánál is be kell jelenteni.

— **Aki nem akar miniszter lenni.** Budapest. Mayer János magyar államtitkár a neki több izben felajánlott közélelmezési miniszteri tárcát ezidőszerint nem vállalta el. A nagyatádi Szabó István miniszterrel tartandó tanácskozástól tette függővé Mayer, hogy elvállalja-e a miniszteri tárcát vagy sem. Ezenkivül tárgyalni fog gróf Teleki Pál miniszterelnökkel is, s amennyiben Teleki eloszlatja aggodalmait, akkor elvállalja a miniszterséget. Egyébként Mayer János kijelentette, hogy nem politikai okok miatt nem akarja elvállalni a miniszteri tárcát.

— **Kereskedők figyelmébe!** Textiláru nagyban Weisz Arminnál leszállitott árban szerezhető be. Str. Metianu (Forray-utca) 2

— **Be akartak törni az Aradi Ipar- és Népbankba.** Vakmerő betörési kisérlet követtek el ma éjjel Aradon az Aradi Ipar- és Népbank ellen. Ismeretlen tettesek kiszakitották a bank bejáratánál levő erős vasrácsot, de miután az ajtón levő hatalmas lakatot nem tudták lefeszitení, elálltak tervüktől. A bank vezetősége feljelentést tett a rendőrségen, amely nagy apparátussal inditotta meg a nyomozást a tettesek kézrekeritésére.

— **Szerelmi dráma a törvényszék előtt.** Az aradi királyi törvényszék Bitló József táblabiró elnöklésével ma tárgyalta Grójer Aurél bünügyét. Grójer 1920. novemberében megölte a szeretőjét és menyasszonyát, a 19 esztendős Stopu Paulát. A biróság gyilkosságban bünösnek mondotta ki és ezért három esztendei börtönre itélte.

Per a Sehulkovszky herceg erdeje miatt.

Érdekes figyben kellett volna döntést hoznia ma az aradi törvényszék fellebbviteli tanácsának, de a felek még a tárgyalás megtartása előtt békésen megegyeztek. Dr. Králicz Lajos, mint herceg Sulkovszky József Mária gyámja, akit tékozlás miatt fosztott meg családja a teljes joguságtól, eladta 1916. májusában dr. Tagányi Sándornak és Löbl Gyulának a herceg pankotai uradalmához tartozó székesaranyági erdő 70 holdját, azonkivül a keszendi erdő 300 holdjának fakitermelési jogát. A két vevő azonban a jogot csakhamar tovább adta a Nasici taningyárnak és ezt az eladást jóvá is hagyta a hercegi uradalom. Közben a herceg gyámja az erdő tulajdonjogát átruházta a kitermelendő fa nélkül a Hazai Fatermelő részvénytársaságnak, amelynek orosz foglyai megakadályozták, hogy a Nasici gyár folytassa a fa-kitermelést. A gyár beperelte a Hazai Fatermelőt birtokháboritás czimen és kérte a birtokba való sommás visszahelyezést. Az elsőfoku biróság helyt adott a Nasici gyár kérésének. Az ügyet március 5-én kellett volna tárgyalni az aradi törvényszék felebbviteli tanácsának, de mindkét fél kérésére a tárgyalást elhalasztották. A mára kitüzött tárgyaláson a felek képviselői kijelentették, hogy nincs többé szükség a tárgyalás megtartására, mert időközben békésen megegyeztek.

Tudnivalók az utazáshoz.

Gavanescu tábornok a timisoarai (temesvári) divizió parancsnoka a következőket teszi közhirré: Senki sem léphet át a határon törvényes utlevél nélkül, amelyet a belügyminiszterium a prefektura utján ad ki. Az utlevélen rajta kell lennie az illető ország vizumának, ahova az utazás szól s a helybeli Sigurantia láttamozásának. Az ország belsejében lakóknak nem szükséges a katonai hatóságok vizuma. A zóna lakói, vagyis akik a Marostól északra kezdve a magyar határtól jobbra haladva Kevermes községnél, Pankotán és Feltóton keresztül egész madrizesig, amely Jószáshelytől 10 kilométernyire fekszik délnyugatra, azután a Maros déli részén kezdve a jugoszláv határtól jobbra Hátszegtől egész Billéd és Lippa községekig laknak, csak katonai vizummal ellátott utlevéllel lehet a határt átlépni. A vizumért irásbeli kérvényt kell benyujtani, amelyre egy leu 25 banis okmánybélyeget és 10 banis segélybélyeget kell ragasztani. A kérvényhez mellékelni kell az utlevelet. A kérvényezők 24 ora multa megkapják a választ. A kérvények a divizió parancsnokságának információs irodájába naponta 11 órától fél 1-ig nyujthatók be. Egyuttal közhirré tétetik, hogy a fennálló rendeletek értelmében, hogy a határokon Magyarországból vagy Jugoszláviából való személyekkel csak akkor szabad beszélgetést folytatni, ha az illetőknek törvényes utlevelük van. Akik ezek ellen vétetnek, azokat szigoruan megbüntetik.

AZ ARADI KÖZLÖNY
bekapcsolt telefonszáma 185.

Aukciójárvány.

Januárban 100 millió folyt be az aukción Budapesten.

Budapesten az utóbbi hónapokban szinte járványszerü betegség lett: az aukció-láz. Mindenki aukcionál. Ahova csak nézünk, mindenütt aukció-hirdetések diszelegnek. Képkereskedők, régiség kereskedők, ujonnan alakult részvénytársaságok, butorkereskedők, beraktározó vállalatok — mindmind aukcionálásra hivják fel a publikumot. Ha ennek az aukciótáznak az okát kutatjuk, megtalálhatjuk abban, hogy az elmult hónapokban nem kevesebb mint *százmillió korona értékü kép, porcellán és egyéb mütárgy cserélt gazdát az aukciókon.* Ebből a horribilis összegből egyedül az Ernst-muzeum nem kevesebb, mint *hetvennégymillió koronával szerepel,* mert három utolsó aukcióján 35, 19, illetve 20 millió korona folyt be az elaukcionált mütárgyak vételárából. Az Ernst-muzeum azonban nemcsak az üzleti, hanem a müvészi szempontokat is mindig figyelembe vette. Az Ernst muzeumon kivül van még Budapesten néhány társaság, amely az anyagi szempontokon felül az aukció anyagának mübecsére is figyelemmel van, azonban ami a budapesti aukciózálások körül ma folyik — az egyenesen visszataszitó. A budapesti piacon elsősorban az ugynevezett *régiségkereskedő dinasztiák* uralják a helyzetet. Ezek az üzletükben megmaradt tárgyakat dobják elsősorban aukcióra és hol különféle hangzatos társaságok cégére alatt, hol pedig mint az aukciók müvészi vezetői szerepelnek. Az aukciók tárgyai egy-két hónap alatt körforgásukban bejárnak egy-két aukciót, néhány magánlakást, mig végre körutjukban az árban alaposan megdagadva, a boldog mügyüjtő kezeihez jutnak. Az aukciók anyagának nagyrésze nem változik, csak a kiállitási helyek és az árdifferencia dolgában. És a licitálók igen sok esetben az elnökök, vagy az aukcionáltatók, a [illegible] nem a szegény középosztály megszorult tagjai, hanem a professzionátus kereskedők. Ez a helyzet egyformán áll a képekre, porcellánokra, szőnyegekre, bronzokra és az aukció egyéb mütárgyaira. Ha egy müértő vetődik el véletlenül egy ilyen aukcióra, igazán csak felháborodással távozhatik el onnan. Felháboritja a közönség egy részének tudatlansága, a mely ócska ónkancsókért ezreket fizet és olyan képeket vásárol, a melyekről a katalógus csak annyit állapit meg, hogy ennek és ennek a „századnak modorában."

Egyébként is leghivebb képét ugy adhatjuk az aukció tultengésnek, ha összeszámoljuk azt, hogy jelenleg hol és kik aukcionálnak. Nem beszélünk komoly aukciókról, azokról a komoly és müvészi szándékú aukciókról, amelyeket ma hirdetnek a Magyar Stadió, a Szentgyörgy-céh, a Renaissance-Társaság, a Mirt, stb., stb., de honnan veszik a bátorságot butorkereskedők, beraktározó vállalatok és egyéb ad-hoc alakulások, hogy az aukciókra toborozzák a közönséget azzal a hangzatos jelszóval, hogy „magángyüjteményeket" aukciónálnak el. A visszaélések ellen különben maguk a komoly kereskedők tiltakoznak. Porkai Márton a Müvészeti és Mükereskedelmi Rt. igazgatója, akinek az köszönhető, hogy Jacob Jardoens Ádám és Évát a paradicsomban ábrázoló festményét felfedezte, ezeket mondotta:

— A vezetésem alatt álló részvénytársaság, amelynek igazgatóságában oly nevek vannak, mint gróf *Apponyi* György, *Bolgár* Ferenc és *Krausz* Simon — természetesen állást foglal ezen tultengés ellen, amely a müvásárló és mügyüjtő közönség kedvét elrontja. Itt vannak a gyönyörüen kiállitott katalógusok. Vannak olyan katalógusok, amelyekben egy képre vonatkozólag három különböző korban élő festő neve van megemlitve. Vannak azután olyan meg határozások is, amelyek mellett kérdőjel szerepel. Ezzel szintén megzavarják a müvásárló közönséget, mert szerintem, a mennyiben a mesternek neve nem volna megállapitható, irja oda az aukció vezetőség a mesternek korát és körét és tegye zárjelbe annak a mesternek a nevét, akihez tartozónak a festményt gondolja. Igy nem fordul elő majd olyan eset, hogy valaki megvesz egy képet, amelyet Tiziannak tulajdonitanak és végül kiderül róla, hogy *egy késői olasz kép.*

Közgazdaság.

Indokolatlan az értékek esése.

(Egyre zuhan a dollár kurzusa.)

BUDAPEST: *Hegedüs* Loránd magyar pénzügyminiszter nyilatkozott az értékpapirok árzuhanásáról és a következőket mondotta: Az értékpapirok esése *indokolatlan és jogtalan.* A valutapiacon bekövetkezett árzuhanás magával ragadta az értékpapirokat is, de ennek most már meg kell változnia. A pénzintézetek képviselőit magamhoz hivattam, hogy együttes erővel az értékelés folyamatát helyes mederbe tereljük.

A legujabb kurzusjelentések a következők: *Budapest,* március 23. *Valutapiac:* dollár 250, márka 449—450, osztrák korona 43 és fél, rubel 120, leu 335—342, szokol 330—340. *Értéktőzsde:* Magyar Hitel 170, Salgótarjáni 4930, Rimamurányi 2625, Beocini 5000, Államvasut 2626, Ganz-Danubius 16600, Ganz-Villamossági 3900, Schlick - Nicolson 930, Nasici 10.600, Szlavonia 2400. *Zürich,* március 23. Berlin 940, Newyork 587, Milanó 2260, Prága 775, Budapest 205, Zágráb 400, Bucuresti 805, Varsó 90, Bécs 170, osztrák lebélyegzett korona 110.

Arad. Az itteni valutapiacon igen nagyjelentőségü a dollár kurzusának folytonos esése. Egyszer már megirtuk, hogy az amerikai pénzügyi kormány mesterségesen szállitja le a dollár magas kurzusát, hogy az amerikai gyáripar termékei részére visszahódithassa az európai piacot, amely a dollár magas kurzusa következtében mindezideig alig tudott vásárolni Amerikában. Nemrég a dollár még 71—72 leien állott, de a zürichi és a párisi tőzsdén történt árzuhanás következtében a kurzus itt is jelentékenyen esett. Ma Aradon dollárért már csak 69 leit fizetnek, de igen valószinü, hogy a világtőzsdéken beállott zuhanás itt is a dollár kurzusának további hanyatlását fogja előidézni. A márka elég szilárdan áll, naponta alig egy század leukülönbség mutatkozik a kurzusokban. Ma Aradon márkáért 122 banit fizetnek. A dollár és márka mai timisoarai (temesvári) kurzusa megegyezik az aradival.

= **Svájcban törölték a lengyel márka jegyzését.** Basel. A svájci értéktőzsdének szenzációja van. Egy ország valutáját törülték a valutapiacon jegyzett kurzusok közül, mert oly alacsonyan áll, hogy egyáltalán nem jegyzik. Ez a sors a lengyel márkát érte, amely a legutóbbi zürichi jelentés szerint varsói kifizetésre 90-en állott, de a folytonos esés következtében a zürichi valutatőzsde vezetősége kénytelen volt jegyzését törölni.

Mozi.

* **A mozgóképszinházak müsora.** Március 25-én az **Apollóban: Judex.** Bünügyi dráma. VI. rész. — Az **Urániában: A hatalom csucspontján.** Társadalmi dráma.

* **Erzsébet főhercegnő esküvőjének** mozifölvételeit, amelyek a közönség körében nagy érdeklődést keltetlek, pénteken mutatja be utoljára az Apolló és Uránia szinház. A helyszinén készült fölvételek élethüen adják vissza a diszes udvari esküvő lefolyását, különösen az ünnepi nászmenet pazar szingazdagsága érvényesül hatásosan.

* **Judex VI. — az Apollóban.** Pénteken és szombaton mutatja be utoljára az Apolló szinház Judex befejező részét, melyben a dráma bonyodalmai megoldást nyernek. Jaqueline is megtudja, hogy Judex nem más, mint apja volt titkára, Valliers. Az a hála mellyel tartozik neki élete megmentéséért, felmelegiti a szivét iránta s boldogsággal viszonozza Judex őszinte vonzalmait. Házasságuknak most már mi sem áll utjában. Judex a gonosztevő társaságot ártalmatlanná tette, Jaquelinne atyja, a bankár, aki visszanyeri elméjének világosságát, fátyolt vet a multra, örömmel adja reájuk az áldást. Judex anyja is elfelejti a bankár egykori gonoszságát s a fiatalok boldogságának ő sem áll utjába. A befejező rész kiállitását ugyhisszük fölösleges dicsérnünk: az előbbi részek beigazolták, hogy a Gaumont filmgyár a mozitechnikát a tökély magaslatára vitte e drámai film előállitásában.

* **A hatalom csucspontján.** Ez a cime annak az ötfelvonásos drámának, melyet az Uránia szinház mutat be pénteken és szombaton. A mai társadalom tükre ez a nagyconcepciójú dráma, a melyben megtaláljuk társadalmi életünk minden mozgató rugóját. Egy nagystilü politikus és egy gyárós állnak a cselekmény homlokterében. Körülöttük szövődik az idegizgalmas cselekmény, melynek érdekessége fölér bármely bünügyi drámával is.

Beszélgetés Strauss Richárddal.

A Strauss-Steiner hangverseny egyik szünetje közben az az ötletem támadt, hogy bemegyek a müvészszobába és hacsak lehetséges, néhány szó erejéig meginterjuvolom a kiváló zeneszerzőt. Az öltözőben szokatlan látvány fogadott: a terem majdnem teljesen üres volt. Máskor, ha egy idegen müvész letévedt véletlenül hozzánk, be sem lehetett jutni a müvészszobába, mert mindenki, aki valaha valahol beszélt vele, jogot formált ilyenkor magának ahhoz, hogy a müvész mellett áljon, hogy kérdezgetésekkel pihenésében meg zavarja. Strauss nem volt még Aradon, nincsenek idevaló ismerősei, tehát alig van valaki a teremben. Az ajtó mellett két kipirult arcu, csillogószemü bakfis félénk pillantásokat vetett a nagy mester felé. A leányok körül néhány kékruhás, brillantinozott haju gimnazista settenkedik: valószinüleg autogrammért. Bemutatkoztam a mesternek. Először hallani sem akart az interjuról. Erre tört németséggel én kezdtem beszélni őróla, életéről, régebbi operáiról és a forró bécsi premierestekről. Jól számitottam. Nem birta tovább bántóan rossz kiejtésü német kiszólásaimat. Türelmetlenül közbevágott, de már a következő pillanatban mesélni kezdett mély, langyos baritonján:

— Körutamnak legnagyobb állomáshelye most Bucuresti volt, a hol a királyi pár meghivására az udvari zenekart vezényeltem két este — mind a kétszer Beethoven harmadik simfoniáját játszottuk. Erdélyi körutamról nem mondhatok sokat, mindenütt őszinte, meleg ünnepeltetésben volt részem. Nagy és állandó hangverseny-körutak rendezésére csak az utóbbi időben határoztam el magam, hihetőleg ebben az évben még egyszer le fogok jönni. Müvésztársam, Steiner Ferenc régi barátom, akivel Bécsben és Németországban már évek óta együtt hangversenyezem. Uj szerzemények alkotásához igy nem jutok hozzá. Hónapokkal ezelőtt készültem el az elmult évi legnagyobb alkotásommal, egy nagyobb daliatékkal. Körutam után Münchenbe megyek, a hol két hónapra le vagyok kötve az ottani filharmonikus zenekar dirigálására. *(Moll.)*

A szerkesztésért
KÁROLY JÓZSEF
felel.

Titokzatos esküvő.

(Megnősült a házasság ellensége.)

BÉCS. Az egész világsajtót bejárta a hír hogy lord Milner az angol gyarmatügyi minisztérium volt államtitkára 67 éves korában elhatározta hogy megnősül. A felesége lady Vietet Lord Edvard Cecil gyönyörü özvegye aki az előkelő angol társaságokban fölötte népszerü. A házasság a legközvetlenebb ismerősökre is a meglepetés erejével hatott, mert mindenki előtt közismert volt hogy lord Milner ádáz ellensége a házasságnak és ezért eleinte senki sem hitt a hír igazságában. Az esküvő a St. James templomban történt meg és csak a rokonok jelentek meg a nászünnepen. Hogy milyen titokban folytak az előkészületek erre nézve jellemző, hogy még a cselédség sem tudott a készülő házasságról. A lakodalom napján lord Milner néhány bőröndöt elhagyta a Great College streeten levő palotáját és szolgáinak azt mondta, hogy pár hétre elutazik és a közben érkező leveleket ne küldjék utána. Lord Milner előzőleg kérvényt nyujtott be a királyhoz amelyben bizonyos felmentéseket kért. A király teljesitette a kérést és igy a lordnak nem kellett a Saint James templom vikáriusánál bejelentenie a házasság napját. Az esküvő előtt negyedórával értesitették E. H. Sharp tiszteletest, hogy lord Milner és Lady Cecil rövidesen megjelennek, hogy örök hüséget esküdjenek egymásnak. A menyasszony sürün lefüggönyözött autóban érkezett barátnője kiséretében. Lady Milner leánykorában egyike volt az angol társaság legszebb hölgyeinek. Apja Maxe admirális volt, akinek jelentős szerepe van az angol tengerészet reorganizálásában és a legintimebb barátja volt George Meredithnek a nagy költőnek. Lady Milner leánykorában modellt ült Millais egyik leghiresebb képéhez. Az esküvői szertartás nagyon gyorsan véget ért, az ifju pár a vasuthoz hajtatott és elutazott. Délben már elterjedt a házasság hire az angol fővárosban és a lord palotáját az ismerősök és barátok raja lepte el, akik közelebbről akartak tudni. A szolgaszemélyzet természetesen nem tudott felvilágositást adni és a lord még a legjobb barátja számára sem hagyott hátra értesitést. A nászut első állomása Dover volt hogy onnan hova utaznak, egyelőre mélységes titok. A rejtélyes titkolódzást azzal magyarázzák hogy lord Milner, aki közismert ellensége volt a házasságnak nem akarja magát nevetségessé tenni és hosszabb utazása közben akarja kivárni az időt, amig az érdeklődés lehül.

NYILTTÉR.

A szerkesztőség rovat alatt közöltekért nem vállalunk felelősséget.

Özv. Leopold Adolfné szül. Vogel Berta ugy a maga, mint gyermekei és az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szivvel jelenti, hogy a legodaadóbb férj, apa, nagyapa

Leopold Adolf

épületi szőlőtörténetes

folyó hó 24-én hajnalban 78 éves korában jobblétre szenderült.

A drága halott hült tetemeit folyó hó 25-én délután 4 órakor fogjuk a Str. Romanului (Zrinyi-utca) 4o. sz. gyászházból utolsó utjára elkisérni.

Leopold Frida férj, Lederer Simonné, Leopold Frigyes, Leopold Dizi férj. Miklós Józsefné gyermekei, Lederer Simon, Miklós József vejei, Lederer Gyurka, Magda és Miklós Bandi unokái. 10740

Minden külön értesités helyett!

Apró hirdetések.

Levelezés.

ÁLLANDÓ barátot keresek, ki havonként 500 lejjel kisegitene. Leveleket „Udvarias" jeligére kiadóba kérek. 1264

Alkalmazás.

PANNONIA étterem konyhájában jó házból való fiu szakács tanoncnak, a szálloda részére takaritónő azonnal felvétetik. 1267

DEUTSCHE ERZICHERIN sucht Nachmittagsstelle. Unter „Kindergärtnerin" zur Admin. 1266

BEJÁRÓNŐ ajánlkozik. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10738

Lakás.

INTELLIGENS urember különbejáratu butorozott szobát keres a belvárosban. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 10738

Vétel és eladás.

ÖT—HAT ÉVES gyermeknek való tavaszi szobai, [illegible] valamint valap. jókarban levő gyermekjátékok (kugli épitő-kocko stb.) eladók. Str. Consistoriului (Batthyány-utca) 23. I. jobb. 2001

MODERN MAGÁNHÁZ elfoglalható lakással, zongora gyermekszék, teljesen használatlan világos hálószoba, kerékpár eladó. Strada Russu Sirianu (Aulich-utca) 10. 1260

KÓOLAJ hordóban lefejtve valamint kristálycukor kapható Samuil Guttmann cégnél. 10480

FÜRDŐKÁLYHA kád, ajtók, ablakok, tégla eladók. Kölcsey-utca 10. 1268

BUTOR, Ebédlő és hálószobák olcsó árban kaphatók Wiegenfeld bútorraktár, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca.) 4836

ANTIK és modern porcellánt, bútort, szőnyeget festményeket, ékszert, ezüstöt vesz és elad Salon Artistique. Állandó kiállitás. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. szám. 10621

ELADÓ egy jókarban lévő gőzkazán. Megtekinthető Ujarad Rákóczy-ut 160. Schork Józsefnél. 1250

KERÉKPÁRGUMMI belső, külső legjobb Reithoffer készleten. Kovács Soma és Társa Arad. 1253

ANTIK ékszer garnitura arany, igazgyöngyökkel, arany égetésü majolika vázák, gyertyatartók, dupla fedelü arany férfi zsebóra láncczal, briliáns gyuritk, ezüst likőr készlet, ezüst evőkészlet tokban, goblein karosszék, müvészi olaj festményü Madona, tájképek, kézimunkák, kézimunkával szegett zsebkendők, fehérnemük, teljesen uj, skuns boák, eladók. Strada Consistoriului (Batthyány utca 3. 1274

EGY rövid Bösendorfer zongora eladó. Strada George Lázár (Simonyi-utca) 13. utcai lakás. 1273

FABRICA DE UELIURI DIN ARAD, Alexandru Lengyel si Fii (Aradi Olajmalom, Lengyel Sándor és Fiai) Bulev. Regele Ferdinánd I. (Boros Béni-tér) 22. Telefon 135. Ajáni napi áron desztillált és raffinált gépolajat, vulcán olajat, gőz és motorhengerolajat, autóolajat, autó és nehéz benzint, tovotte zsirt, sárga és fekete kocsikenőcsöt, tökmag, napraforgó és repceolajat, olajpogácsákat. 10641

Ingatlan.

BELVÁROS gócpontjában emeletes és földszintes üzletház és több magánház, elfoglalható lakással eladó Szücs Vilmosnál. 1259

NÉGY SZOBÁS modern magánház átvehető lakással és egy 2-es számu Wertheim kassza eladó. Strada Marasesti (Kossuth-utca) 8a) alatt megtekinthető kizárólag délután 5—6-ig. 1206

ELADÓ Barackán a motorállomás közelében 5½ hold szőlő, két kolnával. Cim: Özv. Rácz Gyuláné, Baracka. 1266

MINDEN KONFORTTAL, parkirozott udvarral rendelkező belvárosi háromszobás uri magánház elfoglalható lakással eladó. Bővebbet Wallinger adásvételt közvetitő irodájában Lázár-utca. 10739

MAGÁNHÁZ szabad kézből eladó Bővebbet Margil-utca 17. 1225

Üzletek.

EIN GUTGEHENDES „Nacht Kaffe" bestehend: aus Salon, Separee 10 Zimmer, und grosse Eigentümer-Vohnung mit Nebenreimlickeiten ist Krankheits halber sofort zu Verpachten ewentuel zu Verkaufen. Adresse in der Administration. 1228

Oktatás.

ZONGORA német és francia órákat adok. Cim a kiadóban. 1257

HORNIMAN

Tea és Cacaó 267

előkelő körök kedvence. :—: Kapható az összes gyarmatáru kis és nagykereskedésekben. :—: Vezérképviselet:

Herzog Ottó és Alfréd

BUCUREST, Calea Vacaresti No. 4.

EKÉKET,

KUKORICAVETŐGÉPEKET, EXSTIRPATOROKAT, stb.
DRÓTSZEGEKET, KASZÁKAT, LÁNCOKAT, SZŐLŐPERMETEZŐKET, stb.
RÉZGÁLICOT, KÉNPORT, GUMMITÖMLŐKET, stb.
MINDENNEMŰ MŰSZAKI CIKKEKET, GÉPOLAJOKAT, stb.
raktárról azonnal szállit nagyban és kicsiryben az

Erdélyi Szász Gazdasági Egyesület Géposztálya

SIBIU (Nagyszeben), Salzgasse 22., valamint annak fiókja: Segesvár, Baiergasse 47. és fölerakata: Hann és Társa R.-T. Cluj (Kolozsvár), Heltai-u. 3. 194

FRISSITŐ!

Ugy a n. é. közönség mint ismerőseim szives tudomására adom, hogy az Orlay-palotában levő

„GAMBRINUS"-VENDÉGLŐT

megnyitottam. Állandóan polgári ételek, tisztán kezelt italok kaphatók. Kosztosok házon kivül is kivételesen nagy kedvezményben részesülnek. 10733

Szives pártfogást kér:

PAKÓ LAJOSNÉ.

Elismert legszebben fest, tisztit és ment

Müller J. és Fia

kelmefestőgyára. 10445

Fióküzletek: Strada Bratianu (Weltzer-utca) 7. és Asztalos Sándor-utca 3. sz.

A resicai községi Előljáróságtól.

630—1921.

HIRDETMÉNY.

Aszfalt munkák vezetésére és elvégzésére szakképzett munkásokat keresünk. Mindazok akik ezen munkák elvégzésére vállalkozni akarnak, adják be ajánlatukat fizetési igényeik feltüntetésével a resicai községi Előljárósághoz.

1272 Resicai községi Előljáróság.

MALTRY

párisi nő szabó 1248

Strada 29. Decembrie Hasszinger-u. 3a. szám.

Kereskedők figyelmébe

Nagy harisnya raktár valamint nagy rövidáru raktár szolid kiszolgálás mellett.

466

Alexandru Krammer

Str. Metianu (Forray-u.) 8.

Losonczy Lajos

órás és ékszerész

Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 1.

Nagy választék: Arany jegygyűrűk, férfi és női aranyláncok, divatos medailonok, aranyórák, karkötő órák, irodai, asztali és diez vekker órákban. Tört aranyat és ezüstöt a legmagasabb napi áron vesz és elad. Szolid árak. Pontos kiszolgálás. 1144

Meszet. 10726 Meszet.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü mészárusitók, épitészek és vállalkozó urakat, hogy a Kőrösbánya mellett levő

mészégető kemencénket

üzembe helyeztük és mától kezdve szép, darabos és kőmentes meszet szállitunk vagontételekben a legolcsóbb napi ár mellett. — Becses megrendeléseket mielőbbre kéri szolgálatkész tisztelettel

Mészégető Vállalat Kőrösbánya.

Uj hordók

hasitott fából, teljesen vasalva 8-tól 40 0 hektoliter mennyiségben, 50 litertől 800 literig darabonként 70 Leiért, illetve hektóliteren ént 125-től 160 Leig kaphatók. Megtekinthetők hordógyárunkban. 1240

Kimmel Részvénytársaság, Timisoara

Ha elegáns

és tartós cipőket akar venni, :: forduljon bizalommal ::

„Transylvánia" cipőgyár r.-t.-nek

(volt cipőterm. szövetkezet)

Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 14. alatti üzletéhez, ahol állandóan a legdivatosabb férfi-, női és gyermek-cipők kaphatók olcsó árért. Kérjük kirakatok megtekintését. 10736

Nyomatott az Aradi Nyomda Vállalat rotációs gépén. Kiadótulajdonos Aradi Nyomda Vállalat.